

**ПРОЯВИ ЕТНІЧНОСТІ В УМОВАХ
СУЧАСНОГО МІСТА
(на прикладі діяльності культурних товариств
болгар Одеси)**

Дана стаття присвячена діяльності культурних товариств болгар в Одесі; досліджені форми збереження етнічності в сучасному місті.

Ключові слова: етнічність, культурні товариства, громадські організації, розвиток, культура, традиції.

В умовах сучасного міста актуальні проблеми збереження етнічної самосвідомості, особливо для представників етнічних груп. В існуючих культурних товариствах міста діяльність спрямована на збереження етнічного колориту, вшанування своїх звичаїв та традицій. Розглянемо прояви етнічності на прикладі болгар Одеси. За кількістю (після українців та росіян) вони є найбільш чисельними в Одесі; об'єднуючись у національно-культурних товариствах (центрах), яких в Одесі щонайменше три, вони мають змогу:

1. Розмовляти своєю рідною мовою;
2. Відзначати національні свята;
3. Влаштовувати культурні заходи (виключно рідною мовою як ідентифікатором своєї особистості);
4. Співпрацювати із міськими громадами і товариствами;
5. Друкувати газети рідною мовою;
6. Вести рідною мовою телепередачі на Одеському державному телеканалі.

Завдяки діяльності культурних товариств в Одесі представники інших етносів виявляють себе як єдине ціле, продовжуючи співпрацювати та розвиватися.

На підставі Конституції України, Законів України «Про об'єднання громадян» [2], «Про національні меншини в Україні» та інших, а також волевиявлення громадської ініціативи 15 травня 2007 р. у місті Одесі була проведена установча конференція зі створення Всеукраїнської громадської організації «Конгрес

болгар України». Основною метою створення цього товариства було збереження національної мови, культури та традицій болгар у місті.

Виходячи з останньої статті на філологічному факультеті ОНУ імені І.І. Мечникова була відкрита спеціальність «Болгарська мова та література», ліцензована Міністерством освіти України 25 травня 1995 року [3]. Актуальність відкриття спеціальності зумовлена процесом відродження мов національних меншин в Україні, потребою у висококваліфікованих фахівцях-болгаристпх, відсутністю в Україні наукового закладу, чітко орієнтованого на слов'янознавство та балканістику.

В Одесі на сьогоднішній день існує щонайменше три культурні товариства, які допомагають болгарам підтримувати зв'язок один з одним:

1. Конгрес болгар України
2. Асоціація болгар України
3. Болгарський молодіжний клуб «Актив»

Конгрес болгар України

З моментом набуття незалежності в демократичній Україні представники всіх національностей отримали право на законодавчому рівні зберегти етнічну приналежність, освітні та історичні цінності свого народу.

Сприятливі умови для створення Всеукраїнської громадської організації «Конгрес болгар України» [1] були пов'язані з бажанням багатьох українських громадян реалізувати свої ідеї, потенціал для блага народу.

Українське законодавство та існуючі нормативні акти Міністерства освіти і науки України забезпечили можливості для національних меншин вивчати свою рідну мову. Тим не менш, при наявності правил відсутні кошти на підручники болгарської мови, літератури та історії. Брак підручників в Одесі в 2007 році склав 14500 одиниць. Долучившись до вирішення цієї проблеми, Конгрес болгар України в січні 2008 року забезпечив понад 6000 закладів підручниками для загальноосвітніх шкіл у Ізмаїльському, Арцизькому, Тарутинському, Болградському, Татарбунарському, Кілійському, Ренійському, Іванівському районах Одеської та Київської області й недільні болгарські школи по всій Україні.

У період з 2008 року у Конгресі болгар України відкриті і працюють чотири болгарських культурно-освітніх централізацій, такі як «Я Буки Веди» в Одесі, Ізмаїлі, Іллічівську, Болграді. Вивча-

ються такі предмети, як болгарська мова та література, історія та географія Болгарії. Для поліпшення студентської творчості і особистісного розвитку є відкритими і функціонують семінари з вокалу, мистецтва та хореографії для всебічного розвитку талановитої молоді.

Асоціація болгар України

Цілі:

Асоціація об'єднує індивідуальних і колективних членів з Болгарії в Україні, болгарських національно-культурних об'єднань та інших громадських організацій, діяльність яких пов'язана з розвитком культури, мови та традицій болгарської діаспори в Україні.

Завдання:

- Координація культурних і освітніх заходів болгар в Україні, болгарських культурних і освітніх організацій, компаній, що входять в Асоціацію, представляти і захищати їх інтереси на рівні держави та місцевих органів влади.

- Консолідація зусиль болгар в Україні для досягнення цілей Асоціації.

- Координація суміжних співпраць між болгарськими компаніями і організаціями та державними структурами в сфері освіти, культури і науки.

- Зосередження в органах законодавчої та виконавчої влади України розробити та здійснити комплексну програму для реалізації духовних, соціальних, культурних та економічних проблем болгар в Україні.

- Заохочення сільських, районних та обласних компаній болгар в Україні і допомогу в їх роботі.

- Підтримка у відкритті болгарських шкіл, гімназій, театрів, музеїв, центрів телебачення, радіо, у друкованих засобах масової інформації.

- Організація громадських заходів, пов'язаних з культурою та історією болгарського народу: ярмарки, фестивалі, виставки.

- Може утворювати та вступати в міжнародні діяльності НУО, які відповідають цілям та завданням Асоціації підтримувати міжнародні відносини, укладати договори і брати участь в організації заходів, які не суперечать міжнародним зобов'язанням України.

БМК «Актив»

Болгарський молодіжний клуб «Актив» створений за ініціатииви болгарських патріотичних і амбіційних молодих людей з Бессарабії. Основні напрямки діяльності БМК «Актив»: працювати з

молодими болгарами в Одесі і Одеській області для розвитку і збереження болгарської ідентичності, культури і способу життя. Це досягається шляхом організації молодіжних зустрічей і культурних заходів. Завданням клубу є не тільки допомога талановитим українським болгарам, а й надає можливість встановити зв'язок між молодими поколіннями України та Болгарії.

Всі проекти реалізуються в співпраці зі Всеукраїнською громадською організацією «Конгрес болгар України».

«Ми тут для того, щоб дізнатися більше про свій народ. Ми робимо це для того, щоб не існувало інформаційних кордонів між нашими країнами. Щоб стати ближче - не тільки на словах. Ми робимо це для того, щоб наші діти не соромились говорити рідною мовою. Щоб нікому не доводилося відрікатися від своїх коренів і витоків для того, щоб досягнутий кар'єрних висот. Ми тут - заради болгар України, заради нас самих - щоб БУТИ!»

У цих культурних центрах можна спостерігати розмаїття болгар, що приїхали до Одеси з різних частин області. Звикши святкувати національні свята у себе вдома, вони вирішили не відходити від традицій та за допомогою центрів впроваджували свята у місті.

Активно проводяться різноманітні фестивалі та конкурси. Молоді та ініціативні, які згуртувалися у молодіжному клубі «Актив», вирішили йти в ногу з сучасністю та започаткували Бессарабську лігу КВК. Відмінність її від звичайної розважальної гри полягала в тому, що вона складалася з команд за територіальною приналежністю і проходила виключно болгарською мовою. З одного боку, це дає великий поштовх розвитку мови та постійне спілкування нею у своїй сфері, з іншого, команди намагалися у жартівливій формі висвітлити проблеми свого краю та звернути на них увагу глядача.

Святкуючи національні свята, вони намагаються зробити феєричне шоу, у якому обов'язково розповідають про історію, пов'язану із певною подією, залучаючи до організації та проведення молодих дівчат та хлопців, щоб змалечку привчати їх до національних свят. Обов'язковими є виступи національних вокальних та хореографічних номерів, які показують усе розмаїття культури.

Сучасний потік інформації потрапляє до нас звідусіль. За сприянням культурних центрів, на одному з Одеських міських телеканалів йде передача «Роден край». У цій програмі суспільство може дізнатися про традиції, побут, культуру болгар. Розглядаються різноманітні питання як стосовно історії, так і сучасних проблем.

Під цією ж назвою виходить ще один вісник – газета «Роден Край». Вона бере на себе роль педагога і просвітителя болгарського національного духу в Україні. Вона має серйозний статус відомості, дає широкі права і можливості для болгар Одеси та області.

Можна зазначити, що є єдині цілі, які об'єднують між собою ці культурні товариства:

- Збереження та розвиток історичних цінностей, національної культури, мови та традицій болгар в Україні.

- Сприяння в реалізації прав і свобод болгар в Україні, закріплені Конституцією та законами України, а також задоволення їхніх культурних, релігійних, етнічних та соціально-економічних інтересів.

- Сприяння розвитку культурних, дружніх і ділових відносин між Україною і Болгарією.

Джерела та література:

1. Конгрес національних громад України. Болгари [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kngu.org/KongrUkr/Communit/ObzhBolgary1.htm>

2. Конгрес національних громад України. Декларація прав національностей України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kngu.org/KongrUkr/Zacon/Zacon.htm>

3. ОНУ ім. І.І. Мечникова, філологічний ф-т. Спеціальність «Болгарська мова та література» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://select.odessa.net/filology_onu/bulgarian.html

Овсяно И. Проявления этничности в условиях современного города (на примере культурных обществ болгар Одессы).

Данная статья посвящена деятельности культурных обществ болгар Одессы; исследованы формы сохранения этничности в современном городе.

Ключевые слова: этничность, культурные общества, общественные организации, развитие, культура, традиции.

Ovsyuhno I. ... of ethnic identity in modern city conditions (on example of Bulgarian cultural societies in Odesa).

This article is devoted to the activity of Bulgarian cultural societies in Odesa; forms of ethnic identity saving in modern city are researched.

Key words: ethnic identity, cultural societies, ... organizations, development, culture, traditions.